

Visitatie Montessori College Aerdenhout

Eindscorelijst

- Onvoldoende
 - Twijfelachtig
 + Voldoende
 ++ Goed

	--	-	+	++
1. Doelstellingen van de school				
1.1 De montessori-doelstellingen zijn helder. <i>Indicatoren:</i> - De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'. - De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo. - De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs. - De doelstellingen worden breed gedragen in de school.				X
1.2 De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren. - De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling. - De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap.			X	
1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert. <i>Indicatoren:</i> - De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie. - De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom. - De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid.			X	
De montessori doelstellingen zijn voldoende ontwikkeld en uitgewerkt.				Voldaan
Norm voldoende: 1.1				
2. Pedagogisch klimaat				
2.1. De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid. <i>Indicatoren:</i> - De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers. - De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel.			X	
2.2. De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen. <i>Indicatoren:</i> - De school stelt de leerling boven het vak. - Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag. - De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs. - De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten). - De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen .			X	

2.3. De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten. <i>Indicatoren:</i> - De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat. - De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat. - De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding. - De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem.				X
2.4 De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld. <i>Indicatoren:</i> - Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij'). - Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek. - Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden. - De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats.			X	
Het pedagogisch klimaat voldoet aan montessori criteria <i>Norm voldoende: 2.1, 2.2, 2.3</i>	Voldaan			
3. Didactische uitvoering				
3.1 De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten. <i>Indicatoren:</i> - De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken. - De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren. - De school bevordert samenwerking tussen vakken. - De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd. - De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod.			X	
3.2 De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten. <i>Indicatoren:</i> - De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering). - De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten.			X	
3.3 Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school. <i>Indicatoren:</i> - De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum. - Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden. - Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes. - De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten.			X	

3.4. Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school. <i>Indicatoren:</i> • Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd). • Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden). • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken. • Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert. • Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan. • Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).			X	
3.5 De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren. <i>Indicatoren:</i> • De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen. • Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding. • Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners.			X	
3.6 De toetsing voldoet aan montessori criteria. <i>Indicatoren:</i> • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen.			X	
3.7 De rapportage voldoet aan montessori criteria. <i>Indicatoren:</i> • De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen. • Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectie-instrument voor leerlingen.			X	
3.8 De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak. <i>Indicatoren:</i> • Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren. • Leerlingen voeren reflectiegesprekken.			X	
De didactische uitvoering voldoet aan montessori criteria <i>Norm voldoende: 3.3, 3.4, 3.5, 3.7, 3.8</i>			Voldaan	
<i>4. Opbrengsten</i>				
4.1 De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen. <i>Indicatoren:</i> • De school bewaakt en documenteert de leerresultaten. • De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom.			X	

4.2 De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. <i>Indicatoren:</i> - De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. - De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden.			X	
De opbrengsten worden verantwoord. <i>Norm voldoende 4.2</i>	Voldaan			
5. Organisatie				
5.1 Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren:</i> - Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied. - Leerlingen hebben invloed in de organisatie. - Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad.				X
5.2 Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren</i> - Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie. - Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad.			X	
5.3 Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school. <i>Indicatoren:</i> - Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel. - Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling - De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers. - De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers.			X	
De organisatie voldoet aan montessori criteria <i>Norm voldoende: 5.1, 5.2, 5.3</i>	Voldaan			
6. Deskundigheid				
6.1 De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten <i>Indicatoren:</i> - De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt. - Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent.			X	
6.2 Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd. Voor nieuwe scholen: alle docenten hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.	In orde			

6.3 De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden. <i>Indicatoren:</i> - De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams. - De school stelt in functionerings- en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde.			X	
Het docententeam is montessori deskundig. <i>Norm voldoende: 6.2, 6.3</i>	Voldaan			

Eindbeoordeling	
Verlengen erkenning	Alle standaarden voldoende

Visitatie uitgevoerd op 30 en 31 maart 2016
 Visitatiecommissie:
 Benno Elsen (voorzitter)
 Vera Arents (basisonderwijs, ASVO, Amsterdam)
 Henriëtte Boevé (Haags Montessori Lyceum)
 Ingrid van der Neut (Montessori Lyceum Herman Jordan)
 Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)

Rapportage

Inleiding

Bij de visitatie van het Montessori College Aerdenhout ging het om verlenging van de erkenning als montessorischool. Deze visitatie was daarmee wezenlijk anders dan de vorige (collegiale) visitatie in 2010. Om deze reden zal in het verslag van deze visitatie niet verwezen worden naar het vorige rapport; het gaat in dit rapport immers om de argumentatie voor de beoordeling van de school bij de actuele visitatie.

De visitatiecommissie vond de zelfevaluatie een open en eerlijk stuk, dat voldoende draagvlak had in de school. In vergelijking tot de vorige visitatie viel op dat de school grote stappen heeft gemaakt op het gebied van professionalisering. Wel ontbrak in de zelfevaluatie tamelijk vaak het benodigde inzicht op het gebied van evaluatie.

Voor wat betreft het lesbezoek tijdens deze visitatie het volgende. De visitatiecommissie observeerde 27 lesdelen uit alle leerjaren. De commissie bezocht verder de keuzewerktijd en een peer tutoring uur. De bevindingen uit het lesbezoek worden in dit verslag verwerkt in de standaarden waar zij bij horen.

1. Doelstellingen van de school

1.1

De montessori-doelstellingen zijn helder.

Indicatoren:

- De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'.
- De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo.
- De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De doelstellingen worden breed gedragen in de school.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Het beeld dat vooral naar voren komt is van een school die zich volop verbindt aan montessorionderwijs. Betrokkenheid, geborgenheid en gezien en gekend worden staan hoog in het vaandel. De school ontwikkelt en koestert activiteiten die tastbaar bijdragen aan de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van leerlingen. Deze doelstellingen worden door alle betrokkenen uitgedragen.

In het eerste hoofdstuk van de zelfevaluatie beschrijft de school op tamelijk ingewikkelde wijze de eigen doelstellingen met NMV doelen, VMO karakteristieken en zelf gekozen 'kenmerkende vaardigheden'. Citaten uit verschillende bronnen dienen als verdere illustratie.

Al met al vond de visitatiecommissie de beschrijving niet erg helder. Zo horen de specifieke vaardigheden die in de zelfevaluatie als kenmerkend worden beschreven in feite deels bij de brede doelen en deels bij de karakteristieken.

1.2

De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren.

Indicatoren:

- De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren.
- De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling.
- De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap.

De school voldoet aan deze standaard.

In de dagelijkse praktijk wringen de hierboven genoemde doelstellingen soms met de ambitie om goede resultaten te blijven behalen. Examen voorbereiding en veel structuur aanbieden voeren dan de boventoon. De zoektocht om meer montessoriaanse karakteristieken in de lespraktijk te plaatsen wordt nog niet door alle teamleden in gelijke mate uitgevoerd.

Er is draagvlak voor de nieuwe clusterteams omdat de structuur met onderbouw en bovenbouw niet meer goed functioneerde. De effectiviteit van de clusterteams laat onderling nog verschillen zien, zo vinden teamleden. In de toekomst zou het onderwijskundig leiderschap via de procesbegeleiders moeten worden gestimuleerd.

1.3

De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert.

Indicatoren:

- De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie.
- De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom.
- De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid.

De school voldoet aan deze standaard.

Het Montessori College Aerdenhout krijgt leerlingen van liefst 48 verschillende basisscholen, waaronder veel leerlingen die extra zorg nodig hebben. Leerlingen en ouders gaven op een vraag over de reden om te kiezen voor het MCA met name aan dat het een kleine, veilige school is waar leerlingen zich snel thuis voelen. Begeleiding en zorg worden volop geboden en gewaardeerd – zie ook 2.3.

De groei van de school heeft gezorgd voor een flinke aanwas van docenten, waardoor secties nu niet meer, zoals voorheen, uit één docent bestaan. De school investeert in (montessori) begeleiding van de nieuwe docenten.

De wens om een havo afdeling op te zetten wordt nog niet heel breed gedragen en lijkt ook in het externe veld lastig om te realiseren. Het zou goed zijn als de schoolleiding het initiatief sterker naar zich toetrekt door een werkgroep op te richten die een ontwerp en een concreet plan maakt.

2. Pedagogisch klimaat

2.1.

De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid.

Indicatoren:

- De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers.
- De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel.

De school voldoet aan deze standaard.

De school kenmerkt zich door een voelbaar veilig pedagogisch klimaat waarin leerlingen de kans krijgen zichzelf te worden en zijn. Zoals een leerling het verwoordde is dat 'kostbaar'. Leerlingen en ouders waren zeer lovend over de goede sfeer op school en tijdens het lesbezoek constateerde de visitatiecommissie dit ook zelf.

De sterke betrokkenheid van medewerkers bij leerlingen en de school heeft als keerzijde dat het elkaar aanspreken op afspraken en/of gedrag niet altijd strookt met het door de school zelf verwoorde principe 'high trust, low tolerance'. Dat geldt overigens niet bij de (schaarse) incidenten: dan reageert de school heel adequaat.

2.2.

De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen.

Indicatoren:

- De school stelt de leerling boven het vak.
- Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag.
- De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten).
- De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen .

De school voldoet aan deze standaard.

Leerlingen gaan vóór procedures en worden stap voor stap begeleid in het proces van leren plannen en leren leren. Er is aandacht voor de individuele behoeften van leerlingen en er wordt gekeken naar de kansen van iedere leerling.

Tijdens het lesbezoek zag de commissie dat docenten veel positieve feedback aan leerlingen gaven. Deze feedback was tamelijk algemeen en vooral gericht op handelen, veel minder op inhoud. De zachte cultuur van de school – 'lieverig' volgens een van de leerlingen – kan belemmerend werken voor het bieden van uitdaging.

De school probeert maatwerk te leveren voor de leerlingen, bijvoorbeeld door extra ondersteuning te bieden. Het kunstzinnig gekleurde aanbod van de school biedt volop gelegenheid aan leerlingen om hun talenten te ontplooien.

2.3.

De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat.
- De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat.
- De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding.
- De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De school heeft een sluitend zorgsysteem waarin docenten, mentoren en zorgcoördinator en OOP met elkaar samenwerken. De deskundigheid van mentoren wordt onder meer via een (Dunamare) training op peil gehouden.

Leerlingen en ouders toonden zich in grote lijnen heel tevreden over de begeleiding.

In het begeleidingsprogramma is er aandacht voor sociaal-emotionele aspecten en voor het leren plannen en leren leren. In de begeleiding worden leerlingen aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid. Er zijn wel verschillen in de wijze waarop mentoren hiermee omgaan.

Ouderejaars leerlingen spelen een rol in de begeleiding, zowel bij klassen als bij individuele leerlingen. De school heeft intussen al ruim ervaring met deze vorm van begeleiding, die bij uitstek bij een VMO school past.

Het is de bedoeling dat in de nieuwe teamstructuur de verantwoordelijkheid voor de begeleiding meer bij het team komt te liggen. Zover is het nog niet; de lijnen tussen mentor, team en zorgcoördinator zijn nog niet altijd helder.

2.4

De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.

Indicatoren:

- Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij').
- Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek.
- Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden.
- De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats.

De school voldoet aan deze standaard.

De indicatoren zijn in en buiten de school volop zichtbaar in lessen, projecten, maatschappelijke stages en excursies en daarnaast in de verwerking hiervan, onder meer door presentaties.

3. Didactische uitvoering

3.1

De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken.
- De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren.
- De school bevordert samenwerking tussen vakken.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod.

De school voldoet aan deze standaard.

Binnen een kleine school als deze is de verticale aansluiting goed realiseerbaar.

Samenwerking tussen vakken vindt incidenteel plaats. De instelling van de clusterteams en de aansturing van secties zijn erop gericht de samenwerking uit te bouwen.

Er is een gevarieerd aanbod in de keuzewerktijd, met ook de mogelijkheid voor leerlingen om aan andersoortige activiteiten dan leervakken deel te nemen.

Het MCA heeft een aantal eigen keuzes gemaakt, waarin het profiel van de school als montessorischool met kunstzinnige accenten wordt neergezet.

3.2

De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering).
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

De school kent een dagelijkse keuzewerktijd met een weekinschrijving.

Er is een aanbod aan excursies, werkweken en projecten. De uitvoering van de presentaties van de sectorwerkstukken vormt een jaarlijks hoogtepunt.

3.3

Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum.
- Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden.
- Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes.
- De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

Het Montessori College profileert zich als kunstzinnige school. Dat is vooral terug te zien in het vakkenaanbod en in het dagritme. Daarin ontstaat afwisseling door de creatieve en bewegingslessen, waarin leerlingen zeer betrokken en zelfstandig aan het werk waren. Docenten zijn ook goed op de hoogte van het rooster van hun leerlingen en spelen daarop in.

In de afwisseling van lessen gedurende de dag komen hoofd, hart en handen veel beter tot hun recht dan in de lessen van de cognitieve vakken. Daarin werkten leerlingen veelal op uniforme wijze aan de lesstof.

Aanbeveling

Probeer ook bij de cognitieve vakken de kunstzinnigheid van de school wat meer zichtbaar te maken in de werkaanpak (de creativiteit met 'kleine c').

3.4.

Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).
- Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.
- Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.
- Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.
- Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

De school voldoet aan deze standaard.

De school werkt met een systeem van vier periodes. De planning voor leerlingen staat in boekje en in de ELO. Mentoren volgen daarnaast de planning met een kaart. Leerlingen vertelden dat niet alle studiewijzers aan het begin van een nieuwe periode al klaar zijn – een aandachtspunt voor de school.

Tijdens het lesbezoek constateerde de commissie dat leerlingen vooral uit methodes werkten, soms met aanvullend materiaal. De leerlingen werkten op één niveau aan materiaal dat veelal op reproductie gericht was. Zij werkten vooral individueel of samen met leerlingen van hun tafelgroepje.

Tempodifferentiatie is beperkt; leerlingen mogen een klein stukje voor- of achterlopen. Leerlingen gaven aan dat teveel vooruit lopen ook niet handig is omdat het programma soms verandert.

De lokalen zijn ruim en vooral ingericht op zelfstandig werken, soms in combinatie met een andere opstelling. De commissie vond het rustig in de school; er is een prettige sfeer in het gebouw temeer daar er veel materiaal van leerlingen te zien valt.

In de meeste lessen die de commissie bijwoonde was er frontaal onderwijs, vaak in combinatie met zelfstandig werken. De commissie zag wel enige andere werkvormen, zoals spel en dans, maar geen rijke variatie aan werkvormen. Als er instructie werd gegeven, was deze zeer docentgestuurd, met open en gesloten vragen vrijwel in evenwicht. Daardoor ontstond niet vaak een echt onderwijsleergesprek met de klas. De lesplanning stond vrijwel altijd op het bord.

Als leerlingen zelfstandig werkten waren docenten heel actief, maar vaak gericht op het helpen van enkele leerlingen en niet op taakgerichtheid van de hele groep. Hoewel in het algemeen de werksfeer behoorlijk was, zowel in lessen als keuzewerktijd, was de taakgerichtheid van leerlingen wisselend. Telefoons stonden aan en werden gebruikt, stiltewerktijd was niet stil. Zoals al bij 2.1 is opgemerkt, spraken docenten leerlingen (te) weinig aan op hun gedrag.

3.5

De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.

Indicatoren:

- De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen.
- Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding.
- Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners.

De school voldoet aan deze standaard.

De school geeft zelf aan dat de intentionele samenwerking een aandachtspunt is. De commissie zag ook niet veel voorbeelden bij het lesbezoek. Informele samenwerking komt wel veel voor: leerlingen van een tafelgroepje helpen elkaar regelmatig. De lokaalopstelling, vaak gericht op zelfstandig werken en/of samenwerken, helpt daarbij. Op het gebied van samenwerkend leren is nog ruimte tot uitbouw.

De clusterteams functioneren nu nog vooral voor docenten – leerlingen bleken er niet van op de hoogte. Op termijn bieden de clusters mogelijkheden om leerlingen meer gericht te laten samenwerken.

3.6

De toetsing voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen.

De school voldoet aan deze standaard.

Het toetsbeleid wordt door middel van een opdracht aan een docent ontwikkeld. Op dit moment zijn er nog veel kleine aftekeningen en verschillende soorten afsluitingen van hoeveelheden werk.

Toetsen worden meestal nabesproken, vaak klassikaal. Het kan altijd ook nog individueel als dat een leerling dat wil. Er zijn duidelijke herkansingsregels.

3.7

De rapportage voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen.
- Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectie-instrument voor leerlingen.

De school voldoet aan deze standaard.

Leerlingen en ouders zijn tevreden over het verslag. Het biedt geen verrassingen en geeft een breder beeld dan alleen de toetsresultaten. Het verslag vermeldt ook werkhouding en tempo. De mentor schrijft algemene opmerkingen bij het verslag; vakdocenten kunnen eveneens opmerkingen maken.

Een vorm van een reflectieverslag is in de eerste klas uitgetoetst. Het staat nu nog in de kinderschoenen, maar groeit wellicht de school in.

3.8

De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.

Indicatoren:

- Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren.
- Leerlingen voeren reflectiegesprekken.

De school voldoet aan deze standaard.

Leerlingen voeren regelmatig reflectiegesprekken, met name met hun mentoren. Ook zijn er her en der reflectiemomenten, bijvoorbeeld over toetsen. Er is nog geen raamwerk om een en ander meer structuur te geven.

Aanbeveling

Breng met elkaar in kaart wat er nu aan reflectie plaatsvindt en zorg voor een raamwerk en, zonodig, aanvullende instrumenten.

4. Opbrengsten

4.1

De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.

Indicatoren:

- De school bewaakt en documenteert de leerresultaten.
- De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom.

De school voldoet aan deze standaard.

De leerresultaten worden bewaakt en gedocumenteerd. De school werkt zich in Dunamare verband nog in op een nieuw management informatiesysteem.

Ouders kunnen meekijken naar de resultaten van hun kinderen indien deze daarvoor toestemming geven. Het ouderpanel toonde zich tevreden over deze opzet omdat het ruimte biedt aan leerlingen.

Leerlingen waren enigszins kritisch over de helderheid van een eventuele overstap van 2mavo naar 3havo. Volgens mentoren zijn de normen echter helder en worden de ontvangende scholen goed geïnformeerd.

4.2

De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.

Indicatoren:

- De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.
- De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden.

De school voldoet aan deze standaard.

Uit de zelfevaluatie werd voor de commissie niet geheel duidelijk op wat voor manier de school zich aansluit bij de VMO activiteiten op dit gebied. Er is kennelijk een eigen vertaling gemaakt van de VMO rubric. De school heeft zelf ontwikkelingsdoelen vertaald in een aantal vaardigheden. In de school dragen veel activiteiten en initiatieven bij aan de brede ontwikkeling van leerlingen. De school constateert ook zelf dat systematisch onderzoek naar het halen van de doelen nog ontbreekt.

Aanbeveling

Zoek expliciet aansluiting bij de ontwikkeling van VMO rubrics en portfolio.

5. Organisatie

5.1

Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied.
- Leerlingen hebben invloed in de organisatie.
- Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Voor leerlingen staat voorop dat alles altijd bespreekbaar is en dat zij via de dagelijkse contacten met hun docenten en mentor hun zorgen kunnen uiten en invloed kunnen uitoefenen, een 'we regelen het wel' cultuur. Initiatieven van leerlingen worden zowel op individueel niveau als vanuit een groep zoveel mogelijk gehonoreerd. Leerlingen worden uitgenodigd om mee te praten en de dialoog aan te gaan.

In het pedagogisch-didactische gebied oefenen leerlingen invloed uit via hun werk als peer leader en peer tutor.

De formele rechten van leerlingen zijn geborgd.

5.2

Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie.
- Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad.

De school voldoet aan deze standaard.

In het algemeen voelen ouders zich gehoord en gezien. De lijnen naar de school zijn kort. Bij kritiek en klachten van ouders reageert de school snel en niet defensief.

De groep klankbordouders gaat regelmatig in gesprek met de schoolleiding. Er is wel een informatiekloof tussen deze ouders en hun achterban. De schoolleiding informeert de ouders wel - veelal schriftelijk - maar het beleid blijft voor de meerderheid van de

ouders enigszins verborgen. Er is geen beleid in ontwikkeling om hier verbetering in aan te brengen.

Aanbeveling

Maak het schoolbeleid transparanter voor ouders.

5.3

Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school.

Indicatoren:

- Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel.
- Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling
- De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers.
- De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers.

De school voldoet aan deze standaard.

De school bevindt zich in een veranderingsproces, waarin de informele familiale cultuur langzaam plaats maakt voor een meer professionele cultuur. De nieuwe teamstructuur is hiervan een organisatorische uitwerking.

Docenten hebben zelf verschillende beelden over hun rol, zo bleek in de panelgesprekken. Deels zijn de beelden positief; zo voelen de meeste docenten voldoende ruimte om zelf initiatieven te nemen.

Tegelijk ervaren anderen juist minder ruimte, getypeerd door de uitspraak: 'We worden wel gehoord, maar op het moment dat ze al aan het schrijven zijn'. Ook zijn er docenten die klagen over een gebrek aan betrokkenheid bij collega's en over een haperende onderlinge aanspreekcultuur.

Dat leidt tot uiteenlopende verwachtingen die aan de schoolleiding gesteld worden. De schoolleiding is actief bezig met enerzijds het bepalen van de kaders en piketpalen en anderzijds eigenaarschap geven aan docenten. Het lijkt lastig om echt in te grijpen op de overheersende cultuur, mede omdat de urgentie in een goed draaiende school ontbreekt. Daarom kiest de schoolleiding voor een zachte manier van het bijsturen van processen. De schoolleiding communiceert daarbij op een open manier met de medewerkers.

6. Deskundigheid

6.1

De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten.

Indicatoren:

- De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt.
- Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent.

De school voldoet aan deze standaard.

De visitatiecommissie heeft deze standaard niet uitgebreid onderzocht. De enkele docent met wie de commissie hierover sprak was tevreden over de begeleiding in formele zin, maar vooral ook in informele zin.

De school laat nieuwe docenten de introductiecursus van de Montessori Academie volgen en is daar tevreden over.

6.2

Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.

De school voldoet aan deze standaard.

6.3

De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden.

Indicatoren:

- De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams.
- De school stelt in functionerings- en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde.

De school voldoet aan deze standaard.

De school onderneemt activiteiten ter bevordering van de montessoriaanse werkwijze. Het systematisch op de agenda plaatsen van montessorischoling gebeurt niet in hoge mate. Wel is er deelname van docenten aan VMO cursussen.

In de gesprekscyclus, die gevoerd wordt volgens Dunamare model, krijgt het montessorikarakter van de school in toenemende mate een plek.

Tot slot

Bij de visitatie van het Montessori College Aerdenhout vond de visitatiecommissie de volgende zaken met name naar voren springen.

In de school is een cultuuromslag in gang gezet van de bestaande familiale cultuur naar een meer professionele cultuur. Die omslag is bijvoorbeeld zichtbaar in de organisatie van begeleiding en zorg, in de nieuwe teamstructuur en in de gerichte aandacht voor de resultaten van de leerlingen, die bevredigend zijn.

De warme cultuur van de kleine school waarin iedereen elkaar kent bestaat nog steeds en was voelbaar voor de visitatiecommissie, zowel bij het lesbezoek als in de panelgesprekken. Wel was duidelijk te horen dat niet alle teamleden zich al thuisvoelen in de nieuwe structuur.

De visitatiecommissie ziet een aantal uitdagingen voor de school. Allereerst is dat om in het onderwijs te zoeken naar het iets meer aanspreken en uitdagen van leerlingen. Vanuit de sterke basis van geborgenheid is het mogelijk om te zoeken naar meer inhoudelijke verdieping. Dan kan ook specifieke montessorididactiek meer naar voren komen dan nu het geval is. Wellicht kan het inzetten op realisatie van een eigen havotop voor extra motivatie zorgen.

Dat te verwezenlijken vraagt om elan en energie van het team. De positieve grondhouding om met elkaar zover te komen lijkt aanwezig, maar er is nog geen sprake van een gezamenlijke beweging. Daar ligt de tweede grote uitdaging: de energie van individuele docenten of kleine groepjes te verbinden en tot een gemeenschappelijke beweging te maken.

De visitatiecommissie feliciteert de school met het positieve resultaat van de visitatie en wenst haar veel succes bij deze uitdagingen. Een woord van dank gaat uit naar de school voor de ontvangst en naar de deelnemers aan de panelgesprekken voor hun openheid.

Benno Elsen (voorzitter)

Vera Arents (basisonderwijs, ASVO, Amsterdam)

Henriëtte Boevé (Haags Montessori Lyceum)
Ingrid van der Neut (Montessori Lyceum Herman Jordan)
Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)